

Terborg, Prot. Kerk, 4-8-2019, Ruth 3

Gemeente van Jezus Christus,
Welke Geest waait er in en door het verhaal van Ruth?
Deze vraag stellen we ons deze weken.
En we hoorden al:
een Geest van je inzetten voor een ander,
je verantwoordelijk weten voor een ander,
je lot delen met een ander,
een ander een plek gunnen en zegenen.
Maar zal nu ook het familierecht gehonoreerd worden?
Zullen mensen handelen naar de bevrijdende geboden,
die verarming en slavernij tegengaan
en erop gericht zijn dat ieder zijn deel heeft
aan (de opbrengst van) het land en aan het Rijk van God.
Zal er een losser zijn voor Noömi en Ruth,
zal er iemand zijn die zich voor hén inzet.

De oogsttijd is voorbij
en Ruth zit weer zonder werk.
Hoe lang kunnen Ruth en Noömi het volhouden
met het bij elkaar vergaarde graan.
Hoe gauw moeten ze
weer elk dubbeltjes omdraaien
en wordt de toekomst weer een zwart gat.
Toch is er iets veranderd in Noömi.
Langzaam begint de terneergeslagen Noömi weer op te krabbelen.
Komt het door de invloed van Ruth
dat zij verandert?
Ruth leeft Noömi voor:
niet altijd moet je het alleen van God of van een ander verwachten,
soms moet je zelf stappen durven nemen.
Ruth en de goedheid van Boaz wakkeren het vlammetje van de hoop aan
en Noömi bedenkt een plan,
een slim plan,
een gewáágd plan,
dat de gebeurtenissen een zetje moet geven.
Het plan richt zich op een thuis voor Ruth,
thuis – een plek waar je geborgen bent,
waar mensen zijn die je vertrouwen kunt,
die je liefhebben en voor je zorgen en vice versa.
Een stamverband, een familie, een gemeenschap van mensen
om je heen.

Wij leven in een sterk geïndividualiseerde samenleving.
Maar na een periode van sterk individualisme
is er weer meer oog voor de groep,
voor het netwerk van mensen dat een vangnet is,
voor de onderlinge afhankelijkheid van mensen
bij eenzaamheid, als iemand hulpbehoevend wordt, bij problemen.
Tegenwoordig zet men de kracht van de familie in
bijv. bij problemen,
door eigen-kracht-conferenties.
Ooms, tantes, broers, zussen,
buren, collega's en verre vrienden die wat met de persoon in kwestie hebben
gaan met z'n allen om de tafel zitten,
om een plan te verzinnen
dat bij een probleem zou kunnen helpen.
Kunnen mensen dat?
Willen mensen dat?
Verrassend genoeg willen mensen dat vaak wel
en werkt zo'n conferentie vaak positief
en worden er voor iedereen werkbare afspraken gemaakt.
Hieruit blijkt hoe belangrijk mensen voor elkaar zijn.

Noömi verzint in haar eentje een plan,
dat Boaz een zetje geven moet,
Boaz is goed geweest voor hen,
dus van hem kunnen ze wat verwachten,
én hij is een familielid,
hij kan als lossier optreden,
maar dan moet er wél wat gebeuren,
dan moeten de spelers op het veld wél in beweging komen.
Ruth, wat dacht je ervan,
dat je vanavond naar de dorsvloer gaat?
De oogst is binnen,
Boaz zal feest vieren
en de dorsvloer bewaken,
om diefstal te voorkomen.
Een gewaagd plan van Noömi:
een vrouw,
lekker gewassen,
haar huid zacht van de crème,
een heerlijk geurtje op...
en man in opperbeste stemming,
moe maar voldaan na de oogst,
met een volle maag

en vrolijk van de wijn...
Wie weet, gebeurt er iets,
springt er een vonk over.
Wat een risico neemt Noömi
wat als Ruth betrapt wordt,
dan wordt ze het mikpunt van vooroordelen en roddel
over losbandige vrouwen
en hebben Ruth en Noömi het verbruid in Bethlehem.
En hoe zal Ruth door Boaz behandeld worden
als zij zich 'aanbiedt',
aan de voeten van Boaz gaat liggen,
(hebreeuws: zich neerleggen bij - met iemand naar bed gaan; onthullen - ontbloten),
onmiskkenbaar erotische associaties,
want dat adviseert Noömi haar.
Noömi vraagt Ruth
als ze bij Boaz is af te wachten
en het initiatief aan Boaz te laten.
Maar wat als Ruth afgewezen wordt,
hoe zal ze ooit haar zelfrespect als vrouw weer terugvinden.
Ondanks de risico's gaat Ruth op pad,
begint ze aan dit waagstuk.

Midden in de nacht schrikt Boaz wakker
en ziet hij een vrouw aan zijn voeten liggen.
Hij kan haar wegsturen.
Hij kan haar zien als een avontuurtje voor één nacht.
met haar vrijen en haar vervolgens wegsturen en links laten liggen.
Of interesse in haar tonen,
want waarom legt een vrouw op zo'n kwetsbare manier contact.
Wie ben je? vraagt Boaz
en daarmee waait een Geest van aandacht, respect en openheid door het verhaal,
er ontstaat ruimte voor gesprek.
Ik ben Ruth,
en daar laat zij het niet bij,
zij wacht niet langer af zoals Noömi adviseerde,
zij neemt het heft in handen
en zegt:
Ik ben uw dienaar, spreid uw vleugel/mantel over uw dienaar,
want u bent de losser.
Ruth knielt niet diep neer,
zoals bij de eerste ontmoeting,
toen durfde zij zich geen dienaar te noemen,
nu zit zij naast Boaz

en noemt zich wèl dienaress
en beroept zich op de woorden
die Boaz tegen haar zei bij die eerste ontmoeting.
'Moge de Heer je belonen, de God van Israël,
onder wiens vleugels je een toevlucht hebt gezocht.'
Boaz, jij gelooft in een God die bescherming biedt,
die mensen beschut
als een vogel zijn/haar kuikens.
Maar nu concreet, Boaz,
wil je je goede woorden en wensen
in vervulling helpen gaan,
wil je zelf je vleugel over mij uitspreiden,
wil je mij beschermen,
zoals een man zijn vrouw,
wil je voor mij opkomen,
wil je mij een bestaan geven...
Het woord vleugel betekent ook: mantel.
Zijn vleugel/de tip van zijn mantel over een vrouw uitspreiden,
betekent: haar tot vrouw willen nemen.
Ruth durft,
zij zit daar kwetsbaar
én zij spreekt Boaz persoonlijk aan:
een vrouw schuilt niet alleen bij de Allerhoogste,
zij schuilt ook bij haar man,
haar familie, haar clan.
Zal Boaz het uitzichtloze van hun situatie inzien?
Zal Boaz begrijpen dat het haar niet om erotisch avontuur gaat?
Zal haar gebaar duidelijk maken dat een mens zich aan Boaz toevertrouwt,
dat een familie, een geslacht zich aan Boaz toevertrouwt?
Wie ben jij Boaz?
Hoe zul jij handelen?

Ik heb wel eens eerder gezegd:
mensen die geloven in de nabijheid en bemoediging van God,
zeggen ook regelmatig dat zij behoefte hebben aan
de nabijheid en bemoediging van mensen...
juist als hun geloof en hoop onder spanning staat.
Dat is wat hier gebeurt.
Kwetsbaar en krachtig doet Ruth een beroep op Boaz.
Met haar aanwezigheid laat Ruth Boaz weten
dat zij zijn vrouw wil zijn,
maar de beslissing is aan hem.
Ze vraagt veel van hem,

trouwen met een Moabitische,
wat zullen de mensen daarvan zeggen.
Boaz staat voor een dilemma.
Durft hij de geboden van zijn tijd,
- niet trouwen met een buitenlandse, een Moabitische,
- het familierecht geldt niet voor vreemden,
naast zich neer te leggen?
Durft hij zich te richten op de geest van de tora?
Je lossen zijn verloochenen,
dat doe je ook niet zo maar.
En zo'n geweldige vrouw laten lopen,
doe je toch liever ook niet...
Een Geest van warmte en moedige actie
waait tussen die twee op de dorsvloer...
Boaz spreekt warme woorden,
Ruth je hebt goed gekozen,
wees niet bang,
ik ga er alles aan doen,
maar er is nog een andere lossen,
een verwant die dichterbij staat,
wil hij niet, dan zal ik lossen zijn.
Morgen ga ik er meteen werk van maken.
Boaz is verrast door wat Ruth doet,
hij riep de zegen van God over haar uit,
en hij verbindt nu zelf actie aan die zegen:
ik zal je lossen!

Als Ruth terugkomt, vraagt Naomi:
wie ben je, mijn dochter?
Weer dat: wie ben je?
Hoe heeft Boaz je behandeld?
Ben je een mens of een nummer?
Heeft hij je omhooggehaald of vernederd?
Ben je een berooide Moabitische of een vrouw met toekomst?
En Ruth,
zij komt niet met lege handen,
maar met volle handen,
bij Noömi die leeg terugkeerde naar Bethlehem,
Ruth komt met zes maten gerst.
De goede afloop dient zich aan...,
hoewel nog afhankelijk van de andere lossen en de oudsten in de poort,
vanaf nu mogen zij hopen op voedsel en welvaart,
en wie weet op nageslacht.

De Geest waait door het boek Ruth:
het gaat om mensen,
het gaat in de regels om goedheid en liefde die overwint,
het gaat om kwetsbaar durven zijn,
het gaat om persoonlijke actie,
het gaat om respect en lef,
het gaat om met lege handen staan
en met volle handen heengezonden worden,
het gaat om schuilen bij God en bij elkaar,
maar het is en blijft voor ons een waagstuk...
leven vanuit de Geest kent risico's,
maar is evengoed vol belofte!
Amen.